

Ön Söz ve Teşekkür

Bu çalışma, İslam düşünce tarihinde erken dönem Müslüman topluluklar arasında yaşanan lanetleme ve ötekileştirme eylemlerini tarihsel ve metinsel yöntemlerle incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada özellikle ilk dönem sahabiler ve onları takip eden nesiller arasındaki siyasi ve dinî ayrışmaların, lanet, hakaret ve tekfir gibi söylemler üzerinden nasıl şekillendiği ortaya konulmuştur. Kur’ân ve hadislerde “lanet” kavramının nasıl kullanıldığı analiz edilmiş ve bu kavramın tarihsel süreçte nasıl dönüştüğü ve siyasi iktidar mücadelelerinin bir aracı haline geldiği irdelenmiştir. Ayrıca hutbeler, mektuplar ve kıssalar gibi araçların bu söylemlerin yayılmasında nasıl kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu araştırma, İslam düşüncesinin erken safhalarında ortaya çıkan lanetleme pratiklerinin yalnızca tarihsel bir olgu değil, aynı zamanda dil ve kültürel biçimde şekillenen bir iletişim aracı olduğunu ortaya koymuştur. Lanet söylemi dinî farklılaşmaların ötesinde, toplumsal aidiyetin, iktidar ilişkilerinin ve dinî kimlik inşasının bir biçimi olarak kullanılmıştır. Ayrıca bu tür ifadelerin sonraki yüzyıllarda da çeşitli mezhebi yapı ve siyasal otoritelerce yeniden üretilmiş olması lanet dilinin tarihsel sürekliliğini ve etkisini göstermektedir. Bu bağlamda çalışma, sadece bir dönemin olaylarını değil aynı zamanda İslam düşünce tarihinde dışlayıcı dilin dönüşümünü anlamaya katkı sunmaktadır.

Bu çalışma, 29 Mayıs 2025 tarihinde Doç. Dr. Nail KARAGÖZ danışmanlığında tamamlanan “İlk Dönem İslam Düşüncesinde Dışlama Unsuru Olarak Lanetleme Olgusu” başlıklı yüksek lisans tezinin kitaplaştırılmış hâlidir.

Yüksek lisans tez çalışmamın yürütülmesi esnasında çalışmalarına yön veren, bilgi ve yardımlarını esirgemeyen ve bana her türlü desteği sağlayan danışman hocam Doç. Dr. Nail KARAGÖZ’e en içten teşekkürlerimi sunarım. Akademik yolculuğumda bana rehberlik eden tüm hocalarıma da teşekkür ederim.

Ayrıca tüm öğrenim hayatım boyunca her türlü destekte bulunan anne-babama ve eşime sonsuz teşekkür ederim. Bu çalışmanın ortaya çıkmasında henüz ne yaptığımı tam anlamasa da varlığıyla bana huzur veren oğluma kalpten teşekkür ederim.

Elvira TAGAEVA
Bişkek-2025

Preface and Acknowledgments

This study aims to examine the practices of cursing (la'n) and othering that occurred among early Muslim communities in the history of Islamic thought, using historical and textual methods. It particularly investigates how political and religious divisions among the first-generation Companions and the generations that followed were shaped through discourses of curse, insult, and takfir (excommunication). The study analyzes how the term “curse” is used in the Qur'an and Hadith, explores how this concept evolved over time, and how it became a tool in political power struggles. It also identifies how tools such as sermons, letters, and narratives were used to disseminate these discourses.

This research demonstrates that the cursing practices that emerged during the early stages of Islamic thought are not merely historical phenomena, but also forms of communication shaped by language and culture. The discourse of curse served as a means of constructing social identity, negotiating power relations, and shaping religious affiliation beyond doctrinal differences. Moreover, the fact that such expressions were reproduced by various sectarian groups and political authorities in later centuries illustrates the historical continuity and enduring influence of the cursing discourse. In this context, the study not only illuminates specific historical events but also contributes to understanding the transformation of exclusionary language in the history of Islamic thought.

This book is the published version of the master's thesis titled “The Phenomenon of Cursing as a Means of Exclusion in Early Islamic Thought,” completed under the supervision of Assoc. Prof. Dr. Nail KARAGÖZ on May 29, 2025.

I would like to express my heartfelt gratitude to my advisor, Assoc. Prof. Dr. Nail KARAGÖZ, who guided my studies during the preparation of this thesis, generously shared his knowledge and support, and provided me with every opportunity. I am also deeply thankful to the jury members and all my professors who have guided me throughout my academic journey.

Moreover, I extend my sincere thanks to my parents and spouse, who have supported me in every way throughout my education. I also thank my son, who may not yet fully understand what I have done, but whose mere presence has brought me great peace throughout the preparation of this work.

Elvira TAGAEVA